

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

ISBN

วราพร ศรีสมศักดิ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชน

สวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.จิราพร แสงอรุณ

ISBN

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนชุมชน “สวนพริกไทย” ซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2544 - สิงหาคม 2545 ผลการประเมินพบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนชุมชนสวนพริกไทย มีความพร้อมในการก่อตั้งและบริหารจัดการกองทุนชุมชน มีการประสานงานกันเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนให้ดีขึ้น และเพื่อพัฒนาชุมชนให้กับสมาชิกผู้กู้ได้นำเงินไปสร้างอาชีพใหม่และนำเงินกู้ยืมจากกองทุนชุมชนไปขยายกิจการเดิม ช่วยให้มีการสร้างงานเพิ่มขึ้น การที่กองทุนชุมชนสวนพริกไทย ประสบผลสำเร็จส่วนใหญ่เกิดจากการที่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกมีความเสียสละรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย มีความรู้ ความสามารถ และรู้ยุทธวิธีในการดำเนินงานของกองทุนชุมชน ให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น การก่อตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนจะส่งผลดีต่อสมาชิกชุมชนกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับ ความสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจและต้องไม่ลืมเป้าหมายของกองทุนชุมชนที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา: ๒๕๔ วราพร ศรีสมศักดิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.จิราพร แสงอรุณ)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร. พิระศักดิ์ สิริโยธิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

๕ ๗ ๒๕๕๕

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้จัดทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร.จิราพร แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ดร.พิระศักดิ์ สิริโยธิน กรรมการสอบสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- สมาน วงศ์ราษฎร์ นายอำเภอเมืองนครราชสีมา
- นายธรรมดี โชคชัย ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม นางสมพิศ โล่ห์สุวรรณ นางนพวรรณ ไบสูงเนิน นักพัฒนาชุมชน กองสวัสดิการเทศบาลนคร นครราชสีมา ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายบรรลือ มโนรัตน์ ประธานกองทุนฯ และคณะกรรมการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณประชาชนในชุมชนที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ประสบความสำเร็จในชีวิต

วราพร ศรีสมศักดิ์

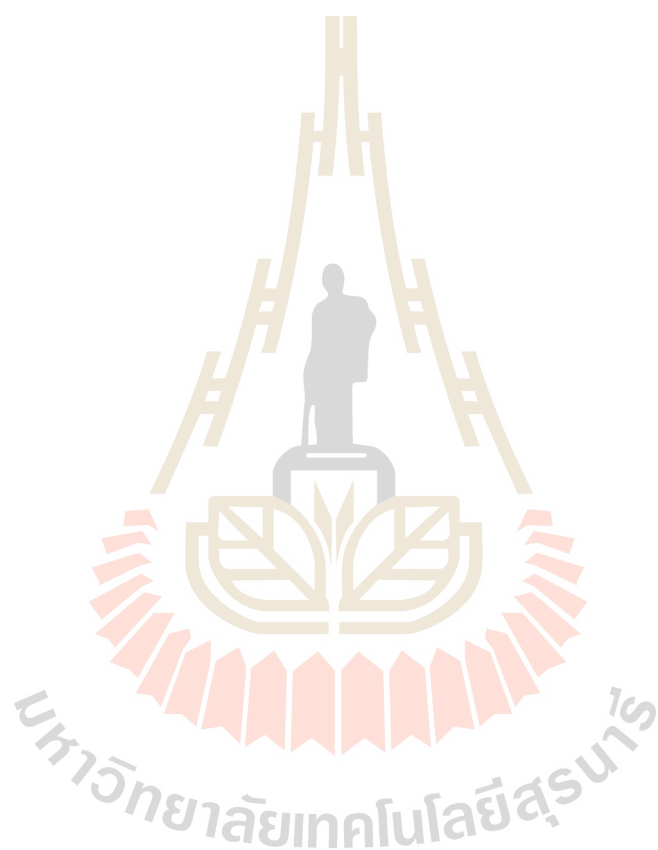
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีดำเนินการ	2
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	2
1.6 คำศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	5
2.3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	6
2.4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	7
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
2.7 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพชีพอเดล	14

2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	18
2.9 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	18
2.10 บทความหรือข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน	21
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
3.1 รูปแบบการประเมินโครงการ	22
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	24
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	29
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	30
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	32
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	33
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	42
4.3 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	45
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปและอภิปรายผล	49
5.2 ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	
- ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	57
- ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนชุมชนสวนพริกไทย	66
- ภาคผนวก ค รูปภาพประกอบ	72

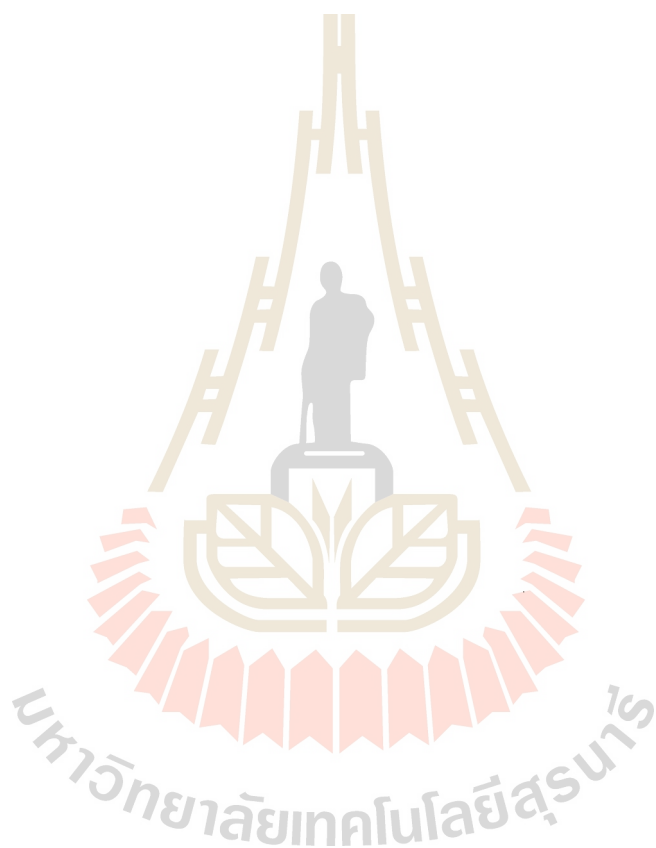
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในเขตชุมชนสวนพริกไทย	37
ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลแสนยวิทยาภูมิ	41
ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนบ้านหลักร้อย	42

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม	14
แผนภูมิที่ 2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนชุมชนสวนพริกไทยตามกรอบของ ชิพส์โมเดล	17
แผนภูมิที่ 3 อาณาเขตชุมชนสวนพริกไทย	39

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 1 ประธานกองทุนชุมชนสวนพริกไทยกล่าวเปิดการประชุม	73
รูปที่ 2 ประธานกองทุนชุมชนสวนพริกไทย อธิบายระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน สวนพริกไทยแก่ประชาชน	73
รูปที่ 3 ประชาชนให้ความสนใจเกี่ยวกับกองทุน 1 ด้านบาท	74
รูปที่ 4 ประธานกองทุนชุมชนสวนพริกไทยซักถามความเข้าใจของประชาชนต่อกองทุน หมู่บ้าน	74
รูปที่ 5 คณะผู้จัดทำเวทีประชาคมชุมชนสวนพริกไทย	75

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเอง และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เพื่อให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด รัฐบาลกำหนดให้มีการประเมินโครงการดังกล่าว ชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นชุมชนหนึ่งที่ได้รับอนุมัติให้ตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ดังนั้นผู้ประเมินในฐานะที่เป็นนักศึกษาค้นคว้าโครงการทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงได้ประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของชุมชนสวนพริกไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.2.1 เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนชุมชนสวนพริกไทย บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
- 1.2.2 เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบใดบ้างที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

- 1.2.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่
- 1.2.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 1.2.5 เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอนาคต

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ รูปแบบการประเมินสตัฟเฟิลบีม (Stufflebam, 1971) ที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) (จำเนียร สุขหลายและคณะ, 2544) (ดูคำอธิบายในบทที่ 2 ตอนที่ 7 ของสารนิพนธ์ฉบับนี้)

1.4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังนี้ คือ

- ขั้นที่ 1 ศึกษาวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นที่ 2 เก็บรวบรวมการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทย อันประกอบด้วย
 - ข้อมูลทางปฐมภูมิ (Primary Data) โดยทำการเก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลในพื้นที่ชุมชนสวนพริกไทย โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต
 - ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารกองทุน เอกสารภาคราชการ สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นที่ 3 ศึกษา กฎ ระเบียบ และการดำเนินงานของกองทุนชุมชนสวนพริกไทย
- ขั้นที่ 4 ใช้ซีพีพีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

ผลนี้จะได้รับจากการประเมินกองทุนชุมชนสวนพริกไทย มีดังนี้คือ

- 1.5.1 ได้ทราบการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
- 1.5.2 ได้ทราบปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคหรือสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนชุมชนสวนพริกไทย

1.5.3 ได้ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.5.4 เพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อจะนำไปใช้ในการส่งเสริมชุมชนสวนพริกไทยให้มีจิตความ
สามารถในการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

1.6 คำศัพท์เฉพาะ

คำศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินโครงการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ตำบลใน
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

1.6.1 กองทุนชุมชนสวนพริกไทย หมายถึง กองทุน 1 ตำบลบาทของชุมชนสวนพริกไทย
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจัดตั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พ.ศ. 2544

1.6.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยว
กับการบริหารกองทุน ออกโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการชุมชนสวนพริกไทย ตำบลใน
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.6.3 คณะกรรมการกองทุน หมายถึง ตัวแทนที่ถูกคัดเลือกโดยประชากรในชุมชน ตาม
กระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 เพื่อเข้าไปทำหน้าที่บริหาร
จัดการกองทุน

1.6.4 ประธานกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง บุคคลที่ได้รับเลือกจากกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
บ้านด้วยกัน ให้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ นายบรรลือ
มโนรัตน์

1.6.5 สมาชิกกองทุน หมายถึง ประชากรในชุมชนที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุน ตาม
ระเบียบกองทุนชุมชนสวนพริกไทย

1.6.6 ผู้กู้ หมายถึง สมาชิกกองทุนที่เสนอโครงการขอกู้เงินไปประกอบกิจกรรมทาง
อาชีพ และผ่านการพิจารณา อนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและด้านเทคนิคการประเมินที่ใช้ครั้งนี้ ในกรณีศึกษา มีความถูกต้องและเหมาะสม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใน 9 ด้านดังนี้คือ

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็น โครงการ ของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหา เสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีดังนี้คือ

- ก. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- ข. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตตนเองด้วย “คุณค่า” และ “ภูมิปัญญา” ของตนเอง
- ค. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้วยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- ง. เชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- จ. กระจายอำนาจและพัฒนาประชาธิปไตยให้ท้องถิ่น

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้คือ

- ก. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- ข. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

- ค. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ง. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- จ. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของ ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งครุรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน 10 คน ให้มีที่ปรึกษา จำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดวาระยังไม่มี การแต่งตั้งใหม่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

การพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร กองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียม ความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการ กองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.3 การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆเนื่องจากการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
3. สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการ กองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะ

กรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

- 2.3.1 เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน
- 2.3.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- 2.3.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
- 2.3.4 ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้านการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 2.3.5 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 2.3.6 ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 2.3.7 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดต่อการกำหนดโทษหรือการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานบุกรุก
- 2.3.8 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือถูกไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 2.3.9 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 2.3.10 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 วรรค (3)

2.4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้าน ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.4.1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ก. จำนวนประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ข. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ค. อาชีพของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ง. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- จ. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ฉ. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ช. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ซ. วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ฌ. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุน
- ญ. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ฎ. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ฏ. ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ฐ. ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ฑ. วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ
- ฒ. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ณ. จำนวนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองปัจจุบัน
- ด. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านในรูปของการถือหุ้น/การออม/ค่าธรรมเนียม/เงินบริจาค
- ต. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคาร
- ถ. หมู่บ้าน มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน ชุมชน หรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน
- ท. แนวคิดและวิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและมีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
- ธ. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจการอะไรบ้าง
- น. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้

- บ. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
- ป. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- ผ. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งคืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา
- ฝ. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน
- พ. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

2.5.1 ที่ตั้ง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสวนพริกไทย ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 2500 ถนนมูขมมนตรี ตำบลในเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

2.5.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสวนพริกไทย

- ก. เพื่อช่วยเหลือคนในหมู่บ้านให้มีรายได้เพียงพอเลี้ยงครอบครัวได้
- ข. เพื่อการพัฒนาโดยนำวัสดุจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ค. เพื่อการจัดการนำดอกผลที่ได้จากกองทุนมาเป็นสวัสดิการในหมู่บ้าน
- ง. เพื่อความสามัคคีในหมู่บ้าน ฝึกการรู้จักให้ คือให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- จ. เพื่อให้คนในหมู่บ้านอยู่ดีมีสุข เป็นหมู่บ้านเข้มแข็งที่พึ่งพาตนเองได้

2.5.3 แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- ก. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ข. เงินกู้ยืม
- ค. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- ง. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- จ. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- ฉ. เงินค่าหุ้น
- ช. เงินสำรองสะสมจากการจัดสรรกำไรสุทธิ

ข. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอันใด

2.5.4 คุณสมบัติของสมาชิก

- ก. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ในวันยื่นใบสมัคร
- ข. เป็นผู้ที่มิถูกลำเนาอยู่ในชุมชนสวนพริกไทย ไม่น้อยกว่า 1 ปี
- ค. เป็นผู้ที่เห็นชอบในหลักการ วัตถุประสงค์ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกส่วนใหญ่
- ง. มีเงินฝากสัจจะ 6 เดือนขึ้นไป โดยการฝากเงินสัจจะ ฝากครั้งละ 20 บาท/เดือน หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 5,000 บาท/เดือน

2.5.5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

ในการรับสมัครสมาชิก ผู้ที่สมัครสมาชิกจะต้องมีคุณสมบัติตรงกับคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น จึงจะสมัครได้ และยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกได้ที่คณะกรรมการกองทุน ตามระยะเวลาที่กำหนด คือ

- ก. ยื่นใบสมัคร ได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี
- ข. ยื่นใบสมัคร ได้เดือนละ 1 ครั้ง ในช่วงเวลาที่กำหนด
- ค. ยื่นใบสมัคร สมัครได้ทุกวันทำการ
- ง. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

2.5.6 สิทธิของสมาชิก

- ก. มีสิทธิกู้เงินกองทุนได้
- ข. มีสิทธิแสดงความคิดเห็น และออกเสียงในที่ประชุมได้
- ค. มีสิทธิรับเงินสวัสดิการต่าง ๆ ตามที่จัดสรรได้
- ง. มีสิทธินำปัญหาใด ๆ เข้าที่ประชุมให้พิจารณาตัดสินได้ ห้ามนำไปพูดข้างนอกเพราะจะทำให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่ม

2.5.7 หน้าที่ของสมาชิก

- ก. จะต้องเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง เมื่อทราบจากการประชาสัมพันธ์ หรือการบอกต่อหากขาดการประชุม 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร จะถูกตัดออกจากสมาชิกกองทุน
- ข. จะต้องปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนด้วยความเต็มใจ

- ค. เมื่อกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะต้องเสียดอกร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ซึ่งจะนำไปเป็นสวัสดิการ หรืออื่น ๆ

2.5.8 การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิกดังต่อไปนี้

- ก. ตาย
- ข. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- ค. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- ง. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
- จ. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- ฉ. นำทรัพย์สินของกองทุน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
- ช. ขาดจากการร่วมประชุมเกิน 4 ครั้ง

2.5.9 ระเบียบการกู้หรือขอกู้เงินและการพิจารณาอนุมัติ

ในการกู้เงินของแต่ละชุมชนจะมีวิธีการคล้ายกันคือ

2.5.9.1 แบ่งประเภทของการกู้ยืมเป็น 4 ประเภทคือ

- ก. เพื่อการพัฒนาอาชีพ
- ข. เพื่อการสร้างงานหรือเพิ่มรายได้
- ค. การลดรายจ่าย
- ง. เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน

2.5.9.2 สมาชิกที่มีความประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องทำโครงการเพื่อขอกู้เงินแก่คณะกรรมการ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน

2.5.9.3 ยื่นเสนอโครงการเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณา อนุมัติ (ขึ้นอยู่กับความเห็นของคณะกรรมการกองทุนแต่ละชุมชน)

2.5.9.4 วงเงินกู้ ในสมาชิกแต่ละรายจะกู้ได้รายละไม่เกิน 20,000 บาท โดยมีสมาชิก 2 คนค้ำประกัน

ในกรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่า 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท คณะกรรมการกองทุนจะต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อให้สมาชิกเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด และในการกู้เงินเพื่อเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นเงินกู้เฉพาะกรณีเพื่อการจำเป็น หรือเป็นตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควรและเชื่อได้ว่าไม่เป็นการกู้เพื่อความสุรุ่ยสุร่ายหรือเก็ง

กำไร จำกัดวงเงินกู้รายละไม่เกิน 30,000 บาท ผ่อนชำระโดยต้องเสียดอกเบี้ยภายใน 90 วัน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาท

2.5.10 การคีดดอกเบี้ยหรือบริจาค

การคีดอัตราดอกเบี้ยของแต่ละชุมชนคิดเหมือนกันคือ คีดดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตรา ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน หรืออัตราร้อยละ 12 บาทต่อปี และคีดดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราร้อยละ 5 บาทต่อปี

2.5.11 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรดังนี้

- ก. เป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิก ร้อยละ 10
- ข. เป็นทุนเพื่อสวัสดิการแก่สมาชิก ร้อยละ 10
- ค. เป็นทุนการศึกษา ร้อยละ 10
- ง. เป็นทุนเพื่อพัฒนาชุมชน ร้อยละ 10
- จ. เป็นทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ คนยากจน ร้อยละ 10
- ฉ. จัดสรรสมทบกองทุนชุมชน ร้อยละ 20
- ช. จัดเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ ร้อยละ 30

2.5.12 การชำระหนี้กองทุน มี 3 แบบ คือ

- ก. การชำระหนี้เป็นงวดรายเดือน 12 เดือน
- ข. การชำระหนี้เป็นงวดรายเดือน 10 เดือน
- ค. การชำระหนี้เป็นงวดราย 5 เดือน (ผู้กู้ที่กู้เพื่อการเกษตรบางราย)

กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบ เดือนละหนึ่งครั้ง แล้วคิดประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

- บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
- รายรับและรายจ่ายของกองทุน
- สิ้นทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชี ต่อคณะกรรมการสนับสนุนเพื่อทราบถึงความก้าวหน้า สถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุน ทุกสามเดือนและทุกรอบปี พร้อมทั้งแสดง บัญชีกำไร ขาดทุน และงบดุล ในปีบัญชีที่ล่วงมาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้คณะกรรมการกองทุนนคปประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
 บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้
 ใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ข้อบังคับนี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีการแก้ไขหรือยก
 เลิกภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการกองทุนประเมินการดำเนินงาน
 ตามระเบียบนี้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป
 ให้คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการ
 กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- 2.6.1 ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
- 2.6.2 คณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท
- 2.6.3 คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึก
 ความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข
 และรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็วผู้
 ขอกู้เปิดบัญชีกับธนาคารแล้วแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ
 โดยเร็ว
- 2.6.4 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน
 ตามเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
- 2.6.5 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้
 เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
- 2.6.6 กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสม
 แห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย
- 2.6.7 กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไข
 ที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน
- 2.6.8 กรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือ เมื่อมีหลักฐาน
 อันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสม
 ควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย
 เต็มจำนวนได้ทันที

2.7 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล (CIPP Model)

(Stufflebeam , 1971)

สตัฟเฟิลบีม (1971) กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” ดร.อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ (2545) สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหารดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (สตัฟเฟิลบีม ,1971)

นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.7.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ (2545) อธิบายว่า การประเมินสภาพแวดล้อมเป็นการประเมินเพื่อการวางแผนตัดสินใจในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.7.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นขั้นตอนการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพร้อมเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนประชากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผน

การของการดำเนินการโครงการ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ (2545) เสริมว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอข้อมูลสำหรับกำหนดวิธีการใช้ทรัพยากรเพื่อให้โครงการบรรลุถึงวัตถุประสงค์

2.7.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

การประเมินกระบวนการ เป็นขั้นตอนเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

2.7.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

ขั้นตอนการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ นอกจากนี้ศัพท์เฟิลบีมได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

ก. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions)

เป็นขั้นตอนการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

ข. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions)

เป็นขั้นตอนการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น เพื่อกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

ค. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision)

เป็นขั้นตอนการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ง. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision)

เป็นขั้นตอนการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ถัดเล็ก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ดร.ประชุม รอดประเสริฐ (2545) เสริมว่า การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพิจารณาดำเนินการหรือการแสดงความคิดเห็นต่อความสำเร็จของโครงการทั้งในขณะที่โครงการกำลังดำเนินงานอยู่ และเมื่อโครงการได้เสร็จสิ้นลง การประเมินในลักษณะนี้จะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลงานที่เกิดขึ้นกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนชนวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้ (ดูแผนภูมิที่ 2 ประกอบ)

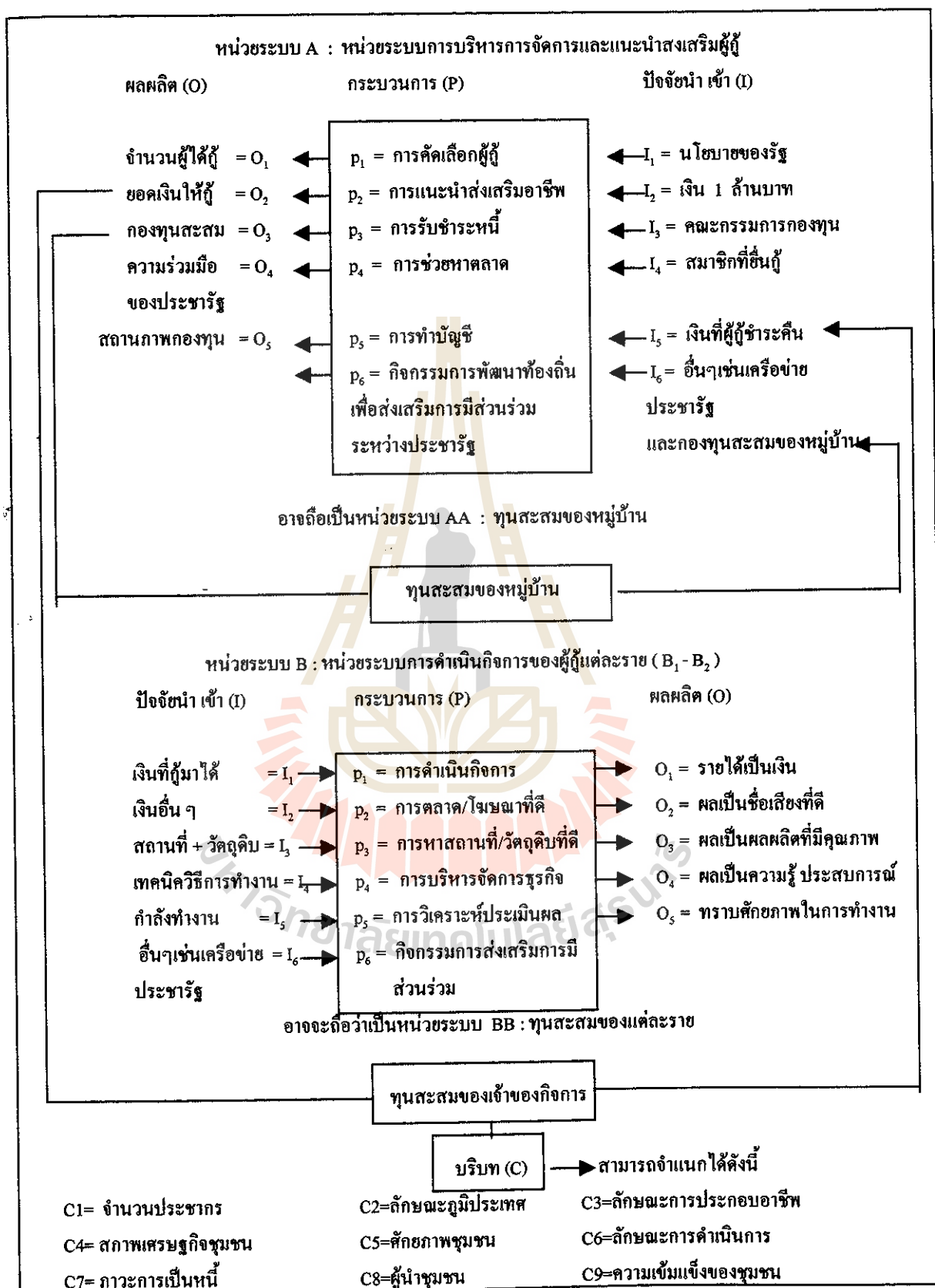
1. บริบท (C) หมายถึง บริบทหมู่บ้านที่ถูกสร้างขึ้นจากรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น เช่น สถาปนาภูมิศาสตร์ ประชากรในท้องถิ่น อาชีพ รวมถึงสภาพเศรษฐกิจโดยรวม และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

2. ระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ AA ซึ่งจะมีปัจจัยนำเข้า (I) ที่เป็นทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกชุมชน เข้ามากระทำบทบาทหน้าที่ตามลักษณะงานของตนในกระบวนการของหน่วยระบบ (P) เพื่อให้เกิดผลผลิตของหน่วยระบบ (O) ซึ่งเป็นการกระทำที่สอดคล้องกันกับลักษณะการบริหารจัดการกองทุน

3. ระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบทุนสะสมของแต่ละรายเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ BB ซึ่งมีลักษณะของการดำเนินการจะคล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือปัจจัยนำเข้า (I) เข้ามาทำบทบาทหน้าที่ในกระบวนการของหน่วยระบบ (P) และก่อให้เกิดผลผลิตของหน่วยระบบ (O)

ความเชื่อมโยงระหว่างระบบ A กับหน่วยระบบ B เริ่มตั้งแต่ยอดเงินให้กู้ ซึ่งเป็น “O” ของหน่วยระบบ A มาเป็นเงินที่กู้มาได้ของผู้กู้แต่ละราย “I” ในหน่วย B และการส่งเงินคืนจากรายได้เป็นเงิน “O” ในระบบ B มาเป็นเงินที่ผู้กู้ชำระคืน “I” ในหน่วยระบบ A หมุนเวียนไปจนกระทั่งเป็นกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

แผนภูมิที่ 2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ตามกรอบของซัพพลายโมเดล
 (ที่มา: ปรับปรุงมาจากชุดวิชาสารนิพนธ์ กระบวนศึกษาธิการ, 2544 : 21)

2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้ว เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจชุมชน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและสิ่งเห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านชุมชนเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคมเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการซึ่งเป็นการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยการเรียนรู้ชุมชนและช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กองทุนของหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีความก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้ตลอดไป

2.9 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

นอกเหนือจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในทั้ง 8 ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้วในขั้นต้น ผู้ประเมินยังศึกษาเอกสารในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีก 6 ด้าน ดังนี้คือ

2.9.1 ความเข้มแข็งของชุมชน สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545) www.rin.ac.th

ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนมีศักยภาพ มีความรัก

ความสามัคคี จงรักภักดีชุมชน ไม่เรียนรู้และมุ่งพัฒนาตนเองให้มีความคิดพหุติปัญญาเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในทุกๆ ด้าน รู้จักวางแผนจัดการทรัพยากรแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ทุกคนไม่หวังประโยชน์ส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุขและมีคุณธรรม

ความเข้มแข็งของชุมชนแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะดังนี้

- ก. มีการตื่นตัวตลอดเวลา รับข่าวสาร เน้นการเรียนรู้จากปฏิบัติ ร่วมมือเป็นกลุ่มพัฒนาชุมชนคนได้
- ข. เป็นที่รู้จักการจัดการมีการวางแผน จัดองค์การการจัดการ เตรียมคน วัสดุงบประมาณปฏิบัติตามแผน และประเมินโครงการ
- ค. จิตวิญญาณมีความผูกพันภักดีต่อชุมชน รู้สึกเป็นเจ้าของ มีผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- ง. มีสันติภาพเป็นคณมีสันติสุข มีคุณธรรม มีคุณภาพ มีความสมดุล ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและมีพลังในการวางแผน

2.9.2 เครือข่ายองค์กรชุมชน สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545) www.rin.ac.th

เครือข่ายองค์กรชุมชน หมายถึง กลุ่มหรือองค์กรประชาชนหรือคณะบุคคลของหมู่บ้านหรือชุมชนหลายแห่งที่รวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเสริมเข้มแข็งของหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองและท้องถิ่น อาทิเช่น เครือข่ายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ประชาคมตำบล ประชาคมอำเภอ กลุ่มและองค์กรประชาชนอื่นๆ

2.9.3 ประชาคม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545) www.rin.ac.th

เวทีประชาคม หมายถึง พื้นที่สาธารณะหรือสถานที่ที่ทุกคนสามารถมาพบปะรวมตัวกันเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน ถกเถียง ข้อมูล ความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ปัญหาวางแผนทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน อาจเป็นเวทีการประชุมที่มีรูปแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนา แลกเปลี่ยนที่ศาลาวัดหรือพบกันเป็นครั้งคราวก็ได้ การพูดคุยในเวทีประชาคมเป็นบรรยากาศของความร่วมมือมิตรภาพ และสัมพันธ์ภาพที่เท่าเทียมกันเกิดความกลมกลืน สนิทสนั่น

2.9.4 การพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545) www.rin.ac.th

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรที่มีการจัดสรรการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม เพื่อการพัฒนาที่ถาวรไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

2.9.5 ธุรกิจชุมชน สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545) www.rin.ac.th

ธุรกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมและช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกัน เพื่อดำเนินการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ธุรกิจชุมชนมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีความคล่องตัวในการบริหารรายได้จากยอดขายในระยะเริ่มต้น ไม่มากนัก ต้นทุนในการดำเนินกิจการต่ำ การติดต่อ และการให้บริการกับลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย

ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญต่อการเปิดโอกาสให้มีการประกอบการ การว่าจ้างงาน การพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม การสร้างความเข้มแข็งและลดปัญหาสังคม

2.9.6 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545) www.rin.ac.th

วิธีการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้คือ

2.9.6.1 สมุดบัญชี หมายถึง สมุดบัญชีที่ใช้บันทึกรายละเอียดการรับและการจ่ายเงินกองทุนประกอบด้วย

- ก. สมุดบัญชีรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท การรับเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลง
- ข. บัญชีในสมุดบัญชีรับ เพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคาร
- ค. สมุดบัญชีจ่ายเงินกองทุน 1 ล้านบาท การจ่ายเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีจ่าย เพื่อบันทึกควบคุมการจ่ายเงินสดและการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือการโอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้มีสิทธิ

2.9.6.2 สมุดบัญชีเงินออมที่ใช้บันทึกรายละเอียดการรับและการจ่ายเงินกองทุนประกอบด้วย

- ก. สมุดบัญชีรับเงินกองทุน (เงินออม) การรับเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลง
- ข. บัญชีในสมุดบัญชีรับ เพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์
- ค. สมุดบัญชีจ่ายเงินกองทุน (เงินออม) การจ่ายเงินทุกกรณีที่จ่ายจาก

กองทุนเงินออม จะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายจ่าย เพื่อบันทึกความ
 คุมการจ่ายเงินสดและการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือการโอน
 เงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับและผู้มีสิทธิ

2.10 บทความหรือข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน

บทความหรือข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและ
 ชุมชนเมือง มีดังนี้

นางลัทธณ์ เจริญพิทักษ์ (2544 : 32 - 33) นำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
 ดังนี้ นโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุน หมู่บ้านไหนที่มีความพร้อมก็จะได้รับเงินจัดสรร
 เข้ากองทุนนั้น ทำให้เกิดเวทีชาวบ้านขึ้นเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ นับได้ว่าเป็นจุดเด่นที่ทำให้
 ชาวบ้านมารวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว ส่วนจุดด้อยคือการกำหนดระยะเวลาส่งชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 1
 ปี น่าจะให้อยู่ที่ดุลพินิจของคณะกรรมการว่า วัตถุประสงค์ที่กู้ไปใช้นั้นนำไปทำอะไร ใช้เวลาเท่า
 ไรถึงจะได้ผลตอบแทนและการจำกัดวงเงินกู้สำหรับกู้ไปทำโครงการสาธารณะประ โยชน์เพื่อให้
 ประชาชนนำไปจัดทำโครงการขนาดใหญ่ เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาของชุมชน

สุวิทย์ คุณกิตติ (2544 : 15) กล่าวถึงการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ
 การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า อยากให้บัณฑิตที่ได้คัดเลือกเข้าร่วมโครงการ
 นี้ ได้เข้าไปสนับสนุนร่วมเรียนรู้กับชาวบ้าน รวมทั้งร่วมคิดตามผลการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน
 เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้รัฐบาลในการวางแผนนโยบายระยะต่อไป

ประชาชาติธุรกิจ (2545 : 2) นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ดังนี้
 อาจจะปิดโครงการหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทเพียงเท่านั้นเพราะหมู่บ้านที่เหลืออยู่นั้นไม่มีความพร้อม
 และจะทุ่มเทเวลาให้กับการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนให้กับ
 คณะกรรมการ โดยจะมีงบประมาณปีละ 6 ครั้ง ในการสนับสนุนกองทุนให้มีการเรียนรู้ การอบรม
 เกี่ยวกับการบริหารจัดการให้แก่คณะกรรมการ

ศัลยา ประชาชาติ (2545 : 16) นำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ดังนี้
 รัฐได้โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านที่มีความพร้อมแล้ว เป็นเงิน 56,346 ล้านบาท คิดเป็น 88.3 %
 และมีการเบิกไปใช้แล้ว 37,739 ล้านบาท ส่วนใหญ่นำไปใช้ในกิจกรรมการผลิตและการสร้าง
 อาชีพใหม่ ทำให้เศรษฐกิจเติบโตขึ้น 0.8 % การประเมินสถานการณ์กองทุนหมู่บ้านพบว่า การ
 ชำระเงินคืนเป็นรายเดือน รายปีนั้นมีการชำระคืนแล้วถึง 86.6 %

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในบทที่ 3 นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินการ เพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทย ตามลำดับดังนี้คือ (1) รูปแบบการประเมินโครงการ (2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (3) ตัวแปรและตัวชี้วัด (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (5) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (6) การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมิน มีอยู่หลากหลายรูปแบบตามแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญ แต่สำหรับการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดและรูปแบบการประเมินซิปของ สดัทพ์เฟิลบีม ตามรายละเอียดดังนี้คือ

3.1.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพโดยรอบทั่วไปของชุมชนสวนพริกไทย ตามหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน วัฒนธรรมประเพณี โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มชาวบ้าน

3.1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ เช่น นโยบายของรัฐบาล เงินกองทุน 1 ด้านบาท คณะกรรมการกองทุน การเตรียมความพร้อม การสร้างความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์

3.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้ เช่นการจัดทำระเบียบกองทุน การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน ระบบบัญชีกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน การตรวจสอบการใช้เงินกู้ การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์

3.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย เช่น จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนผู้ได้เงินกู้ ยอดเงินให้กู้ จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดกองทุน การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ ทัศนคติของสมาชิกต่อกองทุน

ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

การประเมินโครงการ โดยให้ความสำคัญกับเชิงปริมาณและคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะตัวเลข ได้แก่ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ถัดส่วนการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน สรุปผลโดยใช้ค่าสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ในลักษณะของการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นการศึกษาและให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เป็นรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถอธิบายออกมาเป็นตัวเลขได้ เช่น การบอกเล่าถึงความเป็นมาของการก่อตั้งชุมชนแห่งนี้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในอดีตถึงปัจจุบัน สภาพความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโดยรวมของชุมชน ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งข้อมูล และวิธีการในการเก็บข้อมูล โดยจับประเด็นแล้วสรุปอีกครั้ง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีประชากร (Population) ในชุมชนเป็นกรณีศึกษา แบ่งเป็นชาย 448 คน หญิง 455 คน รวมทั้งสิ้น 903 คน รวม 250 ครัวเรือน ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample) เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด โดยใช้หลักสถิติพื้นฐาน คือ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratify Random Sampling) โดยจะใช้กับประชากรที่มีความแตกต่างกันมากตามตัวแปรคุณลักษณะ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ฯลฯ เพื่อกระจายให้ตัวอย่างที่ได้เลือกมีโอกาสเป็นตัวแทนของทุกระดับชั้น เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน เป็นลักษณะประชากรที่มีการกระจายมีถนนบายพาสกั้นกลาง 2 ฝั่ง มีการขยายตัวของประชากรอย่างต่อเนื่อง อาชีพของประชากร ประกอบด้วย รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ บริการ และเกษตรรายย่อย รายได้เฉลี่ย 20,000 – 30,000 บาทต่อปี โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยประชากร 2 ระบบย่อย ดังนี้

ก. คณะกรรมการกองทุน จำนวน 13 คน ประกอบด้วย

1. นายบรรลือ	มนรัตน์	ประธานกองทุน
2. นายสนั่น	เคนชาติ	รองประธาน
3. นายวิทยา	เกียรตินอก	รองประธาน
4. นางสมจิตร	กรวยทอง	รองเลขานุการ

5. นางประทวน	ทวนกลาง	ฝ่ายทะเบียน
6. นางบรรทง	โกกะพันธ์	ฝ่ายช่วยเหลือ
7. นางสุดใจ	ศรีดำรงค์	เหรียญก
8. นางสาวปาริชาติ	ศรีกลาง	ฝ่ายช่วยเหลือ
9. นายวินัย	นัมใหม่	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
10. นายสุชาติ	นาคคำ	ฝ่ายประชาสัมพันธ์
11. นางศิริ	สุวรรณภักดี	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
12. นายเรณูศักดิ์	วัฒนจิตร	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
13. นายแสงจันทร์	จินกลาง	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน

ข. ผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 82 ราย จำแนกได้ดังนี้

- กู้เพื่อเกษตร จำนวน 5 ราย
- กู้เพื่อการค้าขาย จำนวน 58 ราย
- กู้เพื่อการค้าบริการ จำนวน 19 ราย

ผู้กู้เงินจำนวน 82 ราย ได้มีออกเก็บข้อมูลใน บร.4 เกี่ยวกับผู้กู้รายกรณีโดยได้มีการเก็บข้อมูลทุกคนเกี่ยวกับเงินที่ได้กู้ยืมไป ดำเนินการในเรื่องใดบ้าง พร้อมทั้งซักถามปัญหาในการดำเนินงานต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

ก. คณะกรรมการกองทุน 13 คน เลือกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน

ข. ผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 82 ราย ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ผู้วิจัยแบ่งตัวแปรออกเป็น 3 ประเภทโดยยึดหน่วยระบบในการวิเคราะห์แบบชีพพีโมเดล โดยมีตัวแปรและตัวชี้วัดดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนสวนพริกไทย ประกอบด้วย 3 หน่วยระบบ ดังนี้คือ

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
3. หน่วยระบบ C คือ บริบทของหน่วยระบบ

ตัวชี้วัดที่จะใช้ประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนสวน
พริกไทย มีดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A (Context Indicator) คำว่า บริบท หมายถึง สภาพแวด
ล้อม ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนชุมชนสวนพริกไทย แบ่งเป็น 2 ระดับ

1.1 บริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอกประกอบด้วยตัวแปรต่อไปนี้

- 1.1.1 ความยากจนของประชาชนบางส่วน
- 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อม (SMEs)
- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนบางส่วน
- 1.1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 1.2.2 เศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน
- 1.2.3 วัฒนธรรมประเพณี
- 1.2.4 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.2.5 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มของชาวบ้าน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 2.1 นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงินกองทุน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการกองทุน
- 2.4 การประชาสัมพันธ์
- 2.5 การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจ
- 2.6 คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 3.1 การจัดทำระเบียบกองทุน
- 3.2 การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนกองทุน

3.3 ระบบบัญชีกองทุน

3.4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน

- 3.4.1 การรับสมัครสมาชิก
- 3.4.2 การฟื้นฟูสภาพการเป็นสมาชิก
- 3.4.3 ประเภทสมาชิก ได้แก่ รายบุคคล กลุ่มองค์กร
- 3.4.4 การทำทะเบียนสมาชิก

3.5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

- 3.5.1 ขั้นตอนการขอกู้
- 3.5.2 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.5.3 การโอนเงินให้ผู้กู้
- 3.5.4 การรับชำระหนี้

3.6 การส่งเสริมการใช้เงินกู้

- 3.6.1 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
- 3.6.2 การช่วยเหลือตลาด

3.7 การตรวจสอบการใช้เงินกู้

3.8 การจัดทำรายการและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

3.9 การจัดสรรผลประโยชน์

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

- 4.1.1 จำนวนผู้กู้
- 4.1.2 ยอดเงินให้ผู้กู้
- 4.1.3 จำนวนสมาชิกกองทุน
- 4.1.4 จำนวนผู้ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด
- 4.1.5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ได้แก่

- 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้
- 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

- 4.3.1 ทักษะคติของชุมชนค่อกองทุน
- 4.3.2 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง
- 4.3.3 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B หรือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ประกอบ
ด้วยตัวชี้วัด 4 ตัว คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 บริบทระดับประเทศ อันได้แก่

- 1.1.1 ความยากจนของประชากรบางส่วน
- 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อม (SMEs)
- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนบางส่วน
- 1.1.5 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 1.2.2 เศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้าน
- 1.2.3 วัฒนธรรมประเพณี
- 1.2.4 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.2.5 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มของชาวบ้าน

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ
- 1.3.3 หนี้สินของครอบครัว
- 1.3.4 อาชีพหลักของผู้ดูแล
- 1.3.5 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.6 ประสบการณ์ในการดำเนินการ
- 1.3.7 สมาชิกในครอบครัว
- 1.3.8 สภาพความเป็นอยู่

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
- 2.2 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
- 2.3 วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
- 2.4 สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
- 2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ
- 2.6 จำนวนแรงงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 3.1 การดำเนินกิจการอย่างถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน
- 3.5 การใช้จ่ายเงินกู้
- 3.6 การหาความรู้เพิ่มเติม

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ดำเนินกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง
- 4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ตัวชี้วัดการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของระบบ A ดังนั้น การประเมินความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะ หน่วยระบบ A จะประสบ

ความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนสวนพริกไทย มีดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์
3. ชุมชนยกย่องคนทำดี
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตัวกลุ่มองค์กรประชาชน
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยประชุมหรือเสวนา
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้คือ

3.4.1 แบบสัมภาษณ์

- แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนสวนพริกไทย)
- แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนสวนพริกไทย)
- แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติการรายเดือน)
- แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

- แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี)
- แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

3.4.2 การสังเกต

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้วิธีการดังนี้คือ

3.5.1 การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ ดังนี้

- แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
 สัมภาษณ์ – ชาวบ้าน ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ อดีตผู้นำชุมชนและผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชนและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสวนพริกไทย ตำบลโนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (ศึกษาจากบันทึกและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม)
- แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
 สัมภาษณ์ - ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างโดยรวมผู้นำชุมชน ผู้นำกองทุน คณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการกองทุน โดยใช้เกณฑ์เกี่ยวกับสถานภาพอาชีพของสมาชิกในชุมชน
- แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 สัมภาษณ์ – ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างโดยรวมผู้นำชุมชน ผู้นำกองทุน คณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการกองทุน โดยใช้เกณฑ์เกี่ยวกับสถานภาพอาชีพของสมาชิกในชุมชน

- แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติการรายเดือน)

สัมภาษณ์ - ผู้วิจัยรายงานการลงเวลาปฏิบัติงานและการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกองทุนในทุก ๆ เดือน ตลอดระยะเวลาในการศึกษา

- แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)

สัมภาษณ์ - การจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับตำบล-ชาวบ้านและผู้นำกองทุนหมู่บ้านรายงานผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ โดยมีเจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม และเจ้าหน้าที่พัฒนาการ คอยชี้แนะ

- แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)

สัมภาษณ์ - การจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับเขตตำบล-ชาวบ้านและผู้นำกองทุนแต่ละชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนประสพการณ์ และแนวทางการติดตามโครงการผู้กู้และการชำระคืนเงินของกลุ่มผู้กู้

- แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)

แบบสรุปรายงาน บร.2 เพื่อชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในการสำรวจทุกครั้ง

- แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

สัมภาษณ์ - นักศึกษากองทุนหมู่บ้าน จำนวน 12 ชุมชนได้ร่วมกลุ่มกัน สัมภาษณ์ประธานชุมชนเสาดสูง ตำบลในเมืองอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับโครงการประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เทศบาลนคร นครราชสีมา

- แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)

แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติม - สัมภาษณ์ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างในตาราง ตารางละเท่าๆกัน โดยรวมผู้นำชุมชน ผู้นำกองทุน คณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการกองทุนโดยใช้เกณฑ์เกี่ยวกับสถานภาพ อาชีพของสมาชิกในชุมชน หรือเมื่อมีการจัดเวทีประชาคม

- แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

การจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับตำบล-ชาวบ้านและผู้นำหมู่บ้านสรุปทบทวนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีเจ้าหน้าที่กองทุนสวัสดิการสังคมและพัฒนาคอยชี้แนะ

- **แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกกรณี)**

สัมภาษณ์ – ชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างอาชีพ ทุกอาชีพที่ทำการกู้เงิน

- **แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)**

การจัดประชุมเวทีชาวบ้านระดับตำบล- ชาวบ้านและผู้นำหมู่บ้านจัดทำแผนแม่บทชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่กองทุนสวัสดิการสังคมและพัฒนาคอยชี้แนะ

3.5.2 การสังเกต

- **การสังเกตแบบมีส่วนร่วม**

สังเกต – พฤติกรรม คำพูด ท่าทาง ความรู้สึกทางอารมณ์ และอื่น ๆ ในขณะที่การสัมภาษณ์ สอบถามส่วนตัว หรือขณะจัดเวทีประชาคม

- **การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม**

สังเกต – ข่าวสาร การพูดพาดพิง การวิจารณ์ และอื่น ๆ ขณะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ขณะจัดเวทีประชาคม หรือได้ยินมาจากที่อื่น ๆ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการเลือกค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ประเมินโครงการกองทุนชุมชนสวนพริกไทยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 2 วิธี มีดังนี้คือ

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะตัวเลข ได้แก่ สัดส่วนการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน รายได้ของประชากร และทัศนคติที่มีต่อกองทุนชุมชนสวนพริกไทย สรุปผลโดยใช้ค่าสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ในลักษณะของการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละของข้อมูล (Percentage)

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็น ได้แก่ บทบาทและทักษะของคณะกรรมการกองทุน ระเบียบกองทุนที่สามารถปฏิบัติได้จริง และกิจกรรมของผู้กู้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

4.1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประชากรไทย กว่า 75 % ที่ใช้ชีวิตในชนบทและประกอบอาชีพทางการเกษตร ยังขาดคุณภาพชีวิตในส่วนที่ถือว่าเป็นมาตรฐานของการครองชีพขั้นพื้นฐาน (ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติประมวลผลโดยสำนักติดตามประเมินผลการพัฒนา สศช : 2544)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) ได้เสนอแนวทางเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังนี้คือ

ก. ควรพัฒนาศักยภาพคนไทยให้สามารถนำความรู้ไปเสริมทักษะการประกอบอาชีพ การปรับตัวตามกระแสโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ควรมีการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการขยายโอกาสทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพการจัดการการศึกษา และยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง การปรับปรุงการบริหารจัดการระบบการคุ้มครองทางสังคม โดยให้ชุมชนและภาคีต่าง ๆ มีบทบาท และส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการร่วมพัฒนาในด้านต่าง ๆ

ข. เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพ เพื่อช่วยสร้างงานและรายได้ โดยเร่งรัดการส่งออก และพัฒนาตลาดภายในประเทศ

ค. ปรับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองในระดับท้องถิ่น

4.1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง(SMEs)

จากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ที่มิมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศเริ่มทบทวนแนวทางใหม่ คือ ความสำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจด้วยกลไกการเติบโตของบริษัทยักษ์ใหญ่และบริษัทข้ามชาติ โดยละเลยการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางทั้ง ๆ ที่ภาคการผลิตของไทยประกอบ

ด้วยโรงงานและแรงงานที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดกลางเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อมอย่างจริงจังในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2525-2544) แต่การพัฒนายังขาดความต่อเนื่องอย่างเป็นระบบโดยเป้าหมายของการพัฒนาธุรกิจขนาดกลาง เพื่อเป็นเครื่องมือกระจายการลงทุนของภาคอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนเกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ในท้องถิ่นมากกว่าที่จะเน้นการสร้างความเข้มแข็งของตัวธุรกิจขนาดกลาง ดังนั้นนโยบายและมาตรการสนับสนุนจึงเป็นลักษณะให้การช่วยเหลือทางการเงินและการฝึกอบรมอาชีพ อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ และกระแสการค้าโลก ส่งผลให้อุตสาหกรรมขนาดกลางไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากการขาดขีดความสามารถในการผลิต การตลาด การบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี บุคลากร และระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนไม่สามารถสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้โดยเฉพาะด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้า (กลุ่มประสานแผนอุตสาหกรรม, 2542.)

4.1.1.3 ภาวะการขาดดุลของประเทศ

ปัญหาของระบบเศรษฐกิจไทย ดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการค้าขาดดุลของประเทศไทยอยู่ในอัตราที่สูง (5.6 - 8% ของ GDP) รวมทั้งภาวะเงินเฟ้อ (4%) มาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2536 เนื่องจากการค้าและรายได้จากภาคบริการและการท่องเที่ยวลดลง ประกอบกับหนี้ระยะสั้นจากต่างประเทศซึ่งเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รัฐบาลเริ่มดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่เน้นรักษาเสถียรภาพและชะลอการเจริญเติบโตไม่ให้ออกตัวรวดเร็วเกินไป โดยใช้นโยบายการเงินตึงตัว ที่พยายามให้อัตราดอกเบี้ยในตลาดอยู่ในระดับสูงและควบคุมดูแลการขยายตัวของสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ พร้อมกับมาตรการจูงใจให้มีการปรับสภาพหนี้ต่างประเทศภาคเอกชน ให้เป็นหนี้ระยะยาวมากขึ้น

4.1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างน่าพอใจในหลายด้าน ทำให้คนไทยมีรายได้ ฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเศรษฐกิจไทยมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 3.9 ต่อปีของประชาชน มีรายได้ต่อหัวเพียง 2,100 บาท/คน/ปี นอกจากนี้ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค และสาธารณูปการยังขาดแคลน และไม่ได้มาตรฐานสากล

ภาพรวมของเศรษฐกิจอยู่ในภาวะซบเซา เนื่องจากวิกฤตทางการเงินที่เกิดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี 2540 อันเกิดจากการเก็งกำไรเงินบาท การเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาท การระงับการดำเนินงานของ 58 สถาบันการเงิน รวมถึง นโยบายเข้มงวดด้านการเงินการคลังเพื่อกู้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น การเพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มและปรับลดการใช้จ่ายภาครัฐในครึ่งหลังของปี ค่าเงินบาทที่อ่อนลง อัตราเงินเฟ้อที่สูงขึ้น การขาดสภาพคล่องของระบบการเงินและการจ้างงาน ส่งผลให้เศรษฐกิจหดตัว นอกจากนั้นความผันผวนจากวิกฤตการณ์การเงินของประเทศอื่นในภูมิภาคส่งผลร้ายต่อเศรษฐกิจไทย

ช่องว่างของการออม - การลงทุนขยายกว้างมาก เนื่องจากการออมภาคครัวเรือนลดลงอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรการแก้ไขทั้งการเพิ่มรายได้และประหยัดรายจ่าย แต่ก็ยังไม่ทำให้การออมต่อครัวเรือน มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่งผลให้มีการนำเงินกู้ระยะสั้นจากต่างประเทศ เข้ามาใช้ในกิจกรรมที่มีความเสี่ยง และให้ผลตอบแทนสูงในระยะสั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนที่ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เช่น การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และการเก็งกำไรในตลาดทุน

ด้านการผลิต การค้าและบริการขาดความสมดุลในการลงทุนพัฒนาในแต่ละสาขาการผลิต เช่น การเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในอัตราเฉลี่ยสูงร้อยละ 11.4 ต่อปี ในขณะที่ภาคเกษตรมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.9 ต่อปี ส่งผลให้สัดส่วนการผลิตภาคอุตสาหกรรม เมื่อเทียบกับการผลิตภาคเกษตรเปลี่ยนจากร้อยละ 28.7 : 13.1 ของผลผลิตรวมในปี 2534 เป็นร้อยละ 31.4 : 11.1 ในปี 2537 เพราะประเทศไทยมีพื้นฐานเป็นแรงงานภาคเกษตรถึง 18.8 ล้านคน เมื่อเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมขยายตัวในอัตราสูง จึงเกิดการหลั่งไหลของกำลังแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วก็ตาม ขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านอุตสาหกรรมของไทยลดลงตั้งแต่ปี 2537 สาเหตุสำคัญเนื่องจากการต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งในด้านโครงสร้างภาษีและระเบียบปฏิบัติปัจจัยเหล่านี้ ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งในการลงทุนจากต่างประเทศไหลออกจากไทย นอกจากนี้สภาวะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลกตั้งแต่ ปี 2534 ทำให้ประเทศอุตสาหกรรมหลักชะลอการลงทุนในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น การเพิ่มค่าของเงินเยน ได้ส่งผลกระทบให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าที่ใช้แรงงานมาก เช่น สิ่งทอ และเครื่องหนัง ออกจากประเทศไทย

4.1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ปัญหาความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชนเป็นปัญหาหลักของกลุ่มประเทศโลกที่ 3 และประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความ

จำเป็นเร่งด่วน ปัญหานี้เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาอาชญากรรม และการละทิ้งถิ่นฐาน

4.1.1.6 บรรยาการของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยาย การดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียงในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ โดยมีธรรมชาติที่เอื้ออำนวย คือมีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านการเกษตรกรรมและทรัพยากรธรรมชาติ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ทางสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 7 ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาการกระจายรายได้สู่ประชาชนให้ทั่วถึงได้ ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกมาก เช่น ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม อันส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ เช่น การทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ การอพยพแรงงานไปหางานต่างถิ่น สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก ยาเสพติดและอาชญากรรม สาเหตุเหล่านี้ทำให้ท้องถิ่นชนบทไม่มีความมั่นคง

4.1.1.7 คำนิยมกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ได้ประเมินตัวเลขนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยโดยเปรียบเทียบระหว่างปี 2540 กับ 2544 พบว่ามีการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปี 2540 มีมูลค่านำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย 77,757 ล้านบาท แต่ปี 2544 มีจำนวน 131,404 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพิ่มขึ้นประมาณ 70 % แหล่งการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย อันดับที่ 1 คือ ประเทศญี่ปุ่น และรองลงมาคือ สหภาพยุโรป (E.U.) ปี 2544 ไทยนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยเข้าจากญี่ปุ่นมีมูลค่าถึง 26,361 ล้านบาท และจากฝรั่งเศสมีมูลค่าประมาณ 3,746 ล้านบาท

4.1.2 ผลการประเมินบริบทชุมชน

หลังจากผู้ประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินแบบชีพีต์ ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการครั้งนี้

4.1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ชุมชนสวนพริกไทย เดิมเรียกว่า “บ้านสวนพริกไทย” ตั้งอยู่ที่ตำบลปูลุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนนี้มีอายุกว่า 100 ปี แต่เดิมมีบ้านเรือนไม้ที่หลังคาเรือน ลักษณะจะ

อยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ประชากรส่วนใหญ่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจะมาจากนอกพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง สภาพพื้นที่ในอดีตของชุมชนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม (ทำนาทำสวน) เพราะพื้นที่ของชุมชนมีลำน้ำไหลผ่าน อาชีพดั้งเดิมของราษฎรที่อพยพมาส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ตั้งแต่ พ.ศ.2508 ได้มีการปรับปรุงด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปาหมู่บ้าน โรงเรียน ในปัจจุบันชุมชนสวนพริกไทย มีประชากร 250 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างค้าขายและรับราชการ

4.1.2.2 การขยายตัวของประชากร

จากการสำรวจและสอบถามจากชาวบ้านเกี่ยวกับจำนวนประชากรพบว่า 20 ปีก่อนมีประชากรไม่มากเหมือนปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยายจึงทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทางเจ้าหน้าที่อนามัยได้เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว เพื่อให้ประชาชนรู้จักการคุมกำเนิดเพราะชาวบ้านในชุมชนนี้ส่วนใหญ่ขาดความรู้และไม่เห็นความสำคัญของการคุมกำเนิด ฐานะไม่ดีแล้วไม่รู้จักคุมกำเนิด

ประชากรของชุมชนสวนพริกไทยในปี พ.ศ.2545 ในปัจจุบันมีจำนวนประชากรทั้งหมด 903 คน เป็นชาย 448 คน และหญิง 455 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในเขตชุมชนสวนพริกไทย (แยกตามอายุ)

ประชากร	จำนวน (คน)
1 วัน – 3 ปี	61
3 ปี – 6 ปี	45
6 ปี – 12 ปี	87
12 ปี – 14 ปี	28
15 ปี – 18 ปี	56
18 ปี – 50 ปี	437
50 ปี – 60 ปี	75
60 ปีขึ้นไป	114

ที่มา : ข้อมูล จปฐ. (2544)

4.1.2.3 การตั้งถิ่นฐาน

ชุมชนสวนพริกไทย เดิมเรียกว่า “สวนพริกไทย” ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ตำบลปรางใหญ่ ในปี พ.ศ. 2541 ชุมชนดังกล่าวได้เข้าอยู่ในเขตเทศบาล และได้มีการอพยพเข้ามา ปัจจุบันมีประชากรอยู่ในชุมชนหนาแน่น

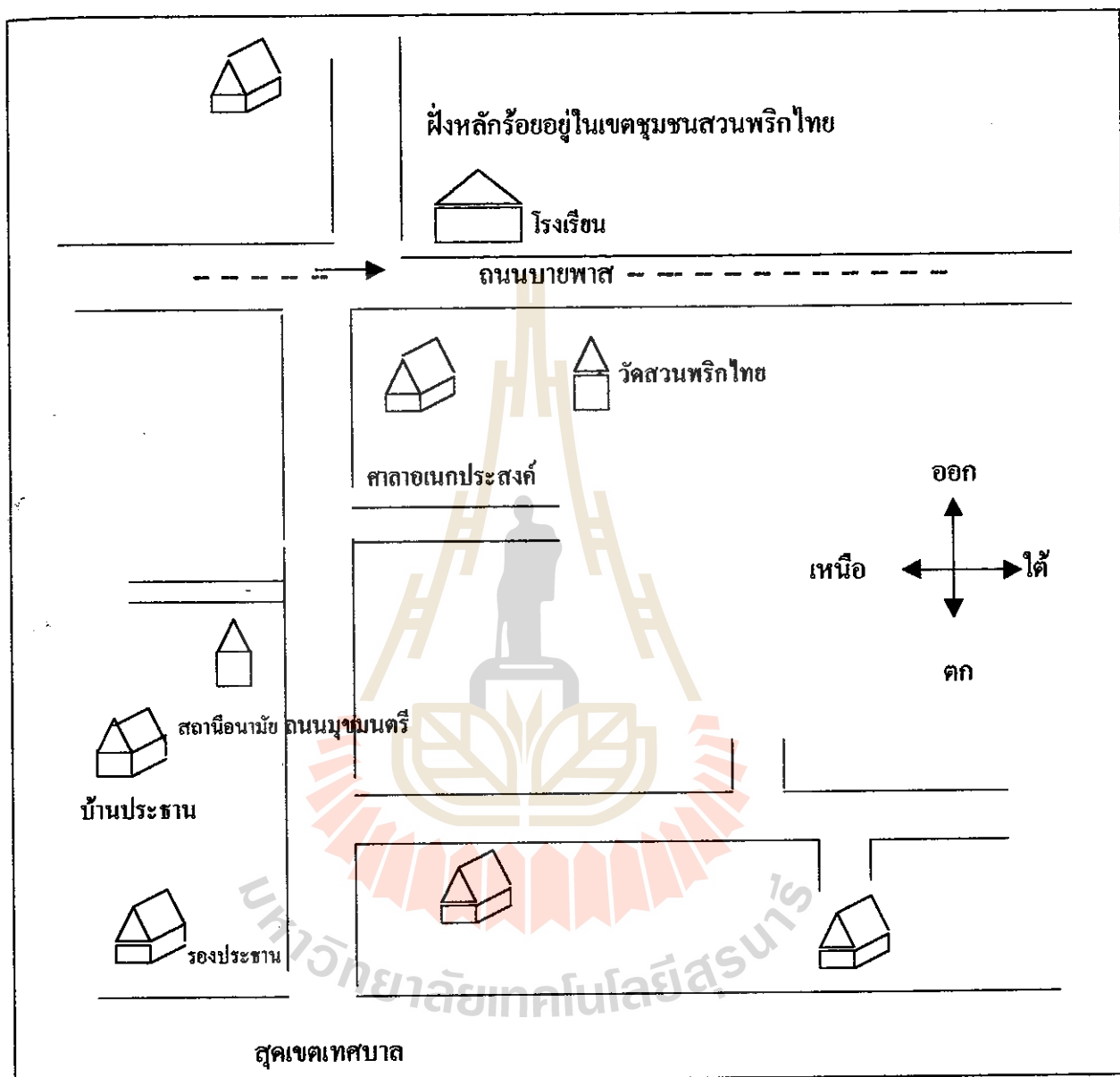
4.1.2.4 อาณาเขตติดต่อ

อาณาเขตของชุมชนสวนพริกไทย มีดังนี้คือ (ดูแผนภูมิที่ 3)

ทิศเหนือ	จดลำปรางค์ชุมชนวัดเลียบ
ทิศใต้	ติดชุมชนสามแยกปึกทางรถไฟกันเขต
ทิศตะวันออก	จดวัดหลักร้อย
ทิศตะวันตก	สุดเขตเทศบาล หมู่บ้านหนองหอย

แผนภูมิที่ 3 อาณาเขตชุมชนสวนพริกไทย โดยสังเขป

4.1.2.5 ทำเลที่ตั้ง

ชุมชนสวนพริกไทยมีพื้นที่ทั้งหมด 50 ไร่ หรือ 20,000 ตารางวา ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในอดีตชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนหรือทำนา เพราะชุมชนมีสภาพที่ดินเหมาะกับการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง หรือค้าขาย

4.1.2.6 สภาพที่ดิน

สภาพที่ดินของชุมชนสวนพริกไทยทางด้านเหนือเป็นดินเหนียวแต่สภาพดินในทางทิศใต้เป็นดินทราย

4.1.2.7 ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ชุมชนสวนพริกไทยเป็นชุมชนเมืองที่มีขนาดใหญ่ประชากรหนาแน่น ดังนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัย ปัจจุบันไม่มีพื้นที่ป่าเหลืออยู่ พื้นที่สาธารณะมีเพียงแห่งเดียวคือ ศาลาอเนกประสงค์ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดสวนพริกไทย

4.1.2.8 แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

แหล่งน้ำสำคัญของชุมชนในอดีต คือ ลำน้ำที่ไหลผ่านชุมชน แต่ในปัจจุบันประชาชนไม่ให้ความสำคัญต่อลำน้ำนี้ เนื่องจากประชาชนใช้น้ำประปาเพื่อการอุปโภคและอุปสงค์ นอกจากนี้ประชาชนในปัจจุบันไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดของลำน้ำ

4.1.2.9 ระบบสาธารณูปโภค

ชุมชนสวนพริกไทยมีระบบสาธารณูปโภคในชุมชน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ สมบูรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 อย่างไรก็ตามชุมชนยังมีปัญหาด้านถนนและระบบการระบายน้ำ

4.1.2.10 เครือญาติ

ครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนสวนพริกไทย มีการสืบทอดกันมาแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ชาวบ้านมีความสามัคคี ถ้อยทีถ้อยอาศัย และช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ชาวบ้านยังร่วมมือกันทำกิจกรรมทางด้านสังคมที่ชุมชนจัดขึ้น

4.1.2.11 ผู้นำการเมืองและการปกครอง

ในปี พ.ศ. 2538 ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการชุมชนสวนพริกไทย คณะกรรมการชุดนี้ได้ทำหน้าที่ร่วมกับองค์กรของรัฐ ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน

4.1.2.12 เศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนสวนพริกไทยไม่ค่อยคึกคัก เทศบาลเมืองนครราชสีมาได้จัดหาเงินทุนเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนรายได้ เช่นมีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน แต่โครงการนี้ไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนเท่าที่ควร

4.1.2.13 วัด

ชุมชนสวนพริกไทยมีวัด จำนวน 1 แห่ง ชื่อ วัดสวนพริกไทย มีพระ 12 รูป
เณร 12 รูป

4.1.2.14 วัฒนธรรมประเพณี

ประชาชนในชุมชนสวนพริกไทยมีการติดต่อสื่อสารกันด้วยภาษาโคราชซึ่งเป็นภาษากลาง งานประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ของชุมชนมีดังนี้คือ ในเดือนมกราคม มีการทำบุญประเพณีศักบาตรวันขึ้นปีใหม่ เดือนกุมภาพันธ์มีประเพณีบุญเทศมหาชาติ บุญวันมาฆบูชา เดือนเมษายนมีการทำบุญประเพณีวันสงกรานต์และวันตรุษไทย เดือนพฤษภาคมมีประเพณีทำบุญวันวิสาขบูชา เดือนกรกฎาคมมีประเพณีทำบุญวันอาสาฬหบูชาและการแห่เทียนพรรษา เดือนกันยายนมีประเพณีวันสารทไทย เดือนตุลาคมมีการทำบุญวันออกพรรษา และเดือนพฤศจิกายนมีกิจกรรมวันลอยกระทง

4.1.2.15 โรงเรียนและการศึกษา

ชุมชนสวนพริกไทยมีโรงเรียน 2 แห่ง แห่งแรก คือ โรงเรียนอนุบาลแสนยวิทยาภูมิ และแห่งที่สองคือ โรงเรียนบ้านหลักร้อย ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลแสนยวิทยาภูมิ ตั้งเมื่อปี พ.ศ.2513 ปัจจุบันมีครู 7 คน (รวมผู้บริหาร 1 คน) ดังรายละเอียดดังนี้คือ

ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	คน	
ปริญญาตรี	2	คน	โดยครูผู้สอนจบวิชาดังนี้
วิชาเอก วิทยาศาสตร์ (ผู้บริหารโรงเรียน)	จำนวน	1	คน
วิชาเอก พรบ (พุทธศาสตร์บัณฑิต)	จำนวน	1	คน
วิชาเอก ปกศ.สูง (นาฏศิลป์)	จำนวน	1	คน
วิชาเอก ปวช. (เกษตร)	จำนวน	1	คน
วิชาเอก มศ.5 (มัธยม)	จำนวน	1	คน
วิชาเอก ม.6 (มัธยมปลาย)	จำนวน	2	คน

โรงเรียนอนุบาลแสนยวิทยาภูมิ มีนักเรียนทั้งหมด 122 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลแสนยวิทยาภูมิ มีดังนี้

ระดับการศึกษา	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
ชั้นอนุบาล 1	2	48
ชั้นอนุบาล 2	2	44
ชั้นอนุบาล 3	1	30
รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น		122

ที่มา : จากข้อมูลในโรงเรียนอนุบาลแสนยวิทยาภูมิ (2545)

โรงเรียนระดับประถม ชื่อ โรงเรียนบ้านหลักร้อยตั้งเมื่อ พ.ศ. 2464 มีครูรวม 13 คน ซึ่งมี
วุฒิการศึกษาดังรายละเอียด คือ

ปริญญาตรี	12	คน	
ปริญญาโท	1	คน	โดยครูที่สอนจบวิชาดังนี้
วิชาเอก บริหารการศึกษา	จำนวน	1	คน
วิชาเอก สังคมศึกษา	จำนวน	4	คน
วิชาเอก วิทยาศาสตร์	จำนวน	1	คน
วิชาเอก ประถมศึกษา	จำนวน	4	คน
วิชาเอก คหกรรม	จำนวน	1	คน
วิชาเอก บรรณารักษ์	จำนวน	1	คน
วิชาเอก ประวัติศาสตร์	จำนวน	1	คน

โรงเรียนบ้านหลักร้อย มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 274 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนบ้านหลักร้อย มีดังนี้

ระดับการศึกษา	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)
ชั้นอนุบาล 1	1	41
ชั้นอนุบาล 2	1	30
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	1	34
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	1	37
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	1	31
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	1	34
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	1	35
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	1	32
รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น		274

ที่มา : จากข้อมูลในโรงเรียนบ้านหลักร้อย (2545)

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย โดยภาพรวมมีดังนี้

4.2.1 ผลกระทบต่อหน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ปลูก พบว่า

4.2.1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นโครงการที่กระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เพื่อให้เศรษฐกิจเกิดความเข้มแข็ง ดังนั้น การที่จะพัฒนาประเทศจะต้องเข้าถึงหมู่บ้านหรือชุมชน เมื่อรัฐบาลเล็งเห็นถึงจุดนี้จึงเกิดโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น และเมื่อเงินกองทุน 1 ล้านบาท ลงมาถึงทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ซึ่งชุมชนสวนพริกไทย ก็ได้รับการจัดสรรเงินกองทุนนี้ แต่ในตอนเริ่มแรกประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนและกฎระเบียบของกองทุน แต่หลังจากมีการดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ประชาชนมีความเข้าใจมากขึ้น เพราะทางหน่วยราชการได้เข้ามาให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ พร้อมทั้งเป็นผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำผู้นำชุมชนเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนแก่ประชาชนในชุมชน

4.2.1.2 กองทุนชุมชนสวนพริกไทยได้รับเงินโอนเข้าบัญชีชุมชน เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 ทางคณะกรรมการได้ทำการปล่อยเงินกองทุนให้กับสมาชิกในหมู่บ้านได้กู้เงินไปตามนโยบายของรัฐบาล

-4.2.1.2 คณะกรรมการหมู่บ้านในชุมชนสวนพริกไทย มีการจัดตั้งคณะกรรมการ 13 คน และมีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงาน เพื่อให้มีการบริหารจัดการกองทุนชุมชนมีประสิทธิภาพ

4.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

ผลการประเมินการบริหารจัดการกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้คือ

ก. กระบวนการปล่อยเงินกู้ พบว่า ผู้ได้รับเงินกู้นำเงินไปดำเนินการตามโครงการที่ตนเองเสนอ อย่างไรก็ตามการอนุมัติเงินกู้มีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ การนัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อแถลงข่าวเกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้ ชาวบ้านที่ไม่ได้กู้เงินจะไม่เข้าร่วมการประชุมทำให้การตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ อาจไม่ยุติธรรม นอกจากนี้ยังพบว่าข้อบกพร่องเกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้ดังนี้ คือ (1) คณะกรรมการจะไม่ให้ผู้ที่มีความยากจนและสถานะทางการเงินไม่ดีกู้เงินเพราะกลัวเงินสูญ (2) คณะกรรมการมักอนุมัติเงินกู้ให้กับเครือญาติของตนเอง

ข. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของกองทุนชุมชนสวนพริกไทย ถือว่าอยู่ในขั้นดี เพราะเหรียญกษาปณ์ของกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีพอสมควร และสามารถที่จะอธิบายการทำบัญชีให้กับคณะกรรมการท่านอื่นเข้าใจได้

4.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.2.3.1 ผลโดยตรง พบว่า ปัจจุบันชุมชนสวนพริกไทย ตำบลในเมือง ได้

ปล่อยเงินกู้มาเป็นระยะเวลา 5 เดือน ทางกองทุนได้ปล่อยเงินกู้ไปเป็นจำนวน 82 ราย แต่ในจำนวนผู้ขอกู้บางรายนั้น คณะกรรมการไม่ปล่อยให้กู้ตามจำนวนเต็มที่ผู้กู้ยื่นคำขอขามา

4.2.3.2 ผลกระทบโดยตรง พบว่า มีข้อดี 2 ประการและข้อเสีย 1 ประการ ดังนี้
คือ

- ก. ทำให้ผู้กู้ขยายกิจการหรือทำให้กิจการของผู้กู้มีความเจริญยิ่งขึ้น
- ค. ทำให้สมาชิกในชุมชนมีงานทำ และมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ข. การที่คณะกรรมการไม่ปล่อยเงินกู้เต็มตามจำนวนที่ผู้กู้ขอกู้ ทำให้ผู้กู้เกิดความไม่พอใจทำให้ผู้กู้ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดประชาคมชี้แจงในเรื่องเงินกู้และประสงค์จะกู้เงินอีก โดยอ้างว่าคณะกรรมการไม่เป็นธรรม

4.2.3.3 ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

- ก. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง เพราะสมาชิกผู้กู้สามารถนำเงินไปลงทุนทำให้เกิดรายได้ และมีความสามารถที่จะนำเงินนั้นมาชำระคืนได้ ทำให้เงินสะสมในกองทุนไม่สูญเปล่า
- ข. ทำให้สมาชิกภายในชุมชน ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคณะกรรมการได้เข้าใจในระบบการทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการว่าทำอะไรที่จะทำให้กองทุนมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น
- ค. ทำให้ชุมชนมีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการทำธุรกิจใหม่ ๆ หรือหาการตลาดเพื่อขยายธุรกิจของตนเอง

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

4.2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- ก. ผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำเงินที่กู้ได้ไปดำเนินกิจการของตนเองที่ทำมาก่อนแล้ว เพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนจุดด้อย คือ ผู้กู้บางส่วนไม่ได้นำเงินไปทำกิจการตามที่ตนขอกู้มา

4.2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- ก. ผู้ขอกู้จำนวน 70 % นำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และ 30 % ของผู้กู้ไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ผู้กู้ที่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์จะนำเงินไปใช้ในการจัดหาวัตถุดิบหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจของตน ทำให้ธุรกิจของตนเองดำเนินไปได้อย่างมีศักยภาพดียิ่งขึ้น รวมถึงยังสามารถจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นทำให้สมาชิกภายในชุมชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น

4.2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า จุดเด่นของการปล่อยเงินกู้ในแต่ละรายนั้นก็คือมีบางส่วนที่นำเงินที่ขอกู้ไปทำตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้มาจริง ส่วนมากจะประกอบอาชีพค้าขาย โดยสมาชิกผู้กู้นำเงินไปใช้ในการซื้อสินค้าเข้ามาขายในร้าน จุดคือคือ สมาชิกผู้กู้ไม่สามารถทำบัญชีรายรับ รายจ่ายได้ เพราะมีความคิดว่าไม่มีความสำคัญ

ข. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B มีหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาแนะนำวิธีการทำบัญชีให้แต่ละชุมชนซึ่งจะมีตัวแทนจากคณะกรรมการเข้าร่วมอบรมคณะกรรมการจะนำความรู้ที่ได้รับมาสู่สมาชิกในชุมชน

4.2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. ผลโดยตรง คือ ผู้กู้สามารถปรับปรุงงานในกิจการของตนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในครอบครัวและภายในชุมชน

ข. ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้กู้ที่นำเงินไปขยายกิจการจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากและมีระยะเวลาในการคืนทุน แต่เงินกู้ที่ได้จะช่วยให้มีการเสริมสภาพคล่องของกิจการมากกว่า

ค. ผลกระทบโดยอ้อม ก่อนที่จะมีการกู้เงินผู้กู้ได้มีการพึ่งพาตนเองก่อน โดยการกู้เงินนอกระบบบางส่วนและกู้เงินธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน ส่วนเงินกู้กองทุนนั้นเป็นเพียงลดรายจ่ายและหมุนเวียนในระยะสั้น ๆ

4.3 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.3.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนชุมชนสวนพริกไทย

ก. การเกิดกองทุนพบว่า

- มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากกองทุน 1 สำนับาทสมทบกับกองทุน 1 กองทุน
- มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
- มีการสร้างงานสร้างรายได้
- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิก

ข. ระบบบริหารกองทุน พบว่า

- มีคณะกรรมการบริหารกองทุนและคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบ
- มีระเบียบการบริหารกองทุน ระเบียบการกู้ และการคิดดอกเบี้ย
- มีการรับเงินฝาก และระดมทุนเงินฝาก

- มีการนำดอกเบี้ยและผลกำไรมาจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

ค. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง และนำมาใช้ในการบริหารกองทุนการประกอบอาชีพ
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน

ง. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

- ความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนว่าจะต้องรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอแต่ความช่วยเหลือจากทางรัฐบาล
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยที่ไม่ไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักในการพึ่งพาตนเอง

จ. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า

- ชุมชนสวนพริกไทย มีอาชีพดั้งเดิม คือ ทำนา ทำสวน มีจำนวนครัวเรือน 250 หลังคาเรือน สภาพหมู่บ้านมีถนนคอนกรีตทั่วทั้งชุมชนและมีสาธารณูปโภคครบทุกอย่าง คือ ประชากรในชุมชนมีน้ำ ไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน และในปัจจุบันสมาชิกในชุมชนจะประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในชุมชนส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในด้านการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านปัจจุบันนี้สภาพของกองทุนชุมชนสวนพริกไทย มีการปล่อยกู้ 82 ราย เป็นเงิน 925,800 บาท โดยนำเงินมาดำเนินการประกอบอาชีพดังนี้

- ทำการเกษตร จำนวน 5 ราย
- ค้าขาย จำนวน 58 ราย
- การบริการ จำนวน 15 ราย
- อื่น ๆ จำนวน 4 ราย

ในการปล่อยกู้ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบันนี้ สมาชิกผู้กู้มีการส่งชำระคืน

ประมาณ 80% ของจำนวนผู้กู้ในแต่ละเดือน สมาชิกที่กู้ไปส่วนมากมีการนำเงินไปประกอบอาชีพตามคำขอกู้จริงประมาณ 50% ของจำนวนผู้กู้

4.3.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

4.3.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบว่า ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐมาช่วยแนะนำในการจัดตั้งกองทุน และการจัดระเบียบของกองทุนให้แก่สมาชิกในกองทุนทราบและเข้าใจ

4.3.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบว่า การส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยไม่ตรงตามกำหนดที่กองทุนระบุไว้

4.3.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ได้มีพัฒนาการมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน ได้มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และนำไปจำหน่ายร่วมกับตำบลอื่น ๆ ภายในจังหวัดนครราชสีมา

4.3.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.3.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนสวนพริกไทย พบว่า

1. มีความสามัคคีปานกลาง
2. มีความซื่อสัตย์ปานกลาง
3. ยกย่องคนทำความดีปานกลาง
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันปานกลาง
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ 250 ครอบครัว
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น 250 ครอบครัว
8. ในชุมชนมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนเท่าเดิมจากปีที่แล้ว
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ
โดยการประชุมหรือเสวนา
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด
โดยสมาชิกในชุมชน

4.3.5 สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีปานกลาง จากการสังเกตเวลาปฏิบัติงานบุญ หรืองานศพ จะช่วยเหลือกันเฉพาะคนที่ว่างจริง ๆ เท่านั้น ความซื่อสัตย์จะเห็นคนในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ปานกลางจากการที่ยืมของกันไม่ค่อยจะเอามาส่งคืน ต้องให้เจ้าของทวงถามจึงจะได้คืน การ

ยกย่องคนทำความดีจะมีมากพอสมควรเพราะชาวบ้านรู้ว่าใครดีจะเข้ามายินดีด้วยถึงบ้าน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีปานกลางจากการสังเกตในงานบุญต่าง ๆ หรือในงานศพ ถ้าไม่บอกก็ไม่มาร่วม การหาโอกาสเรียนเพิ่มเติมเป็นครั้งเท่านั้นที่ให้ความสนใจจริง สมาชิกภายในหมู่บ้านสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และมีความอบอุ่นภายในครอบครัวปานกลาง การตั้งกลุ่มต่าง ๆ ชาวบ้านจะร่วมมือกันดี การประชุมเสวนารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และมีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรมและสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดจากสมาชิกในชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

กองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาความยากจนและนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับประชาชน หลักการที่สำคัญของกองทุนหมู่บ้าน คือ การคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อมาช่วยบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล ในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทยใน 4 ด้านคือ (1) การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2) ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (3) กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนและเจ้าหน้าที่ทางราชการ และ (4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในชุมชนสวนพริกไทย

5.1.1 การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทยประสบความสำเร็จบรรลุได้ครบทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เกี่ยวข้องกับการเกิดกองทุน ผลการประเมินพบว่ากองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทย เกิดจากความร่วมมือร่วมใจ สมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชน โดยมีเป้าหมายการปฏิบัติงานอยู่ที่สมาชิกในชุมชน ให้ได้เลื่อนสถานภาพทางสังคมจากความยากจนสู่ความอยู่ดีกินดี และเสริมสร้างให้สมาชิกในชุมชนศรัทธาในกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เกี่ยวข้องกับความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน ผลการประเมินพบว่าชุมชนสวนพริกไทย มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน 15 คน และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัดและความสามารถของกรรมการแต่ละท่าน คณะกรรมการมุ่งหวังที่จะมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ ชุมชนคุณภาพ ชุมชนแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และชุมชนที่สมานฉันท์

วัตถุประสงค์ข้อ 3 เกี่ยวข้องกับการมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพและการสร้างเสริมธุรกิจแบบพอเพียง ผลการประเมินพบว่า กองทุนชุมชนสวนพริกไทย ได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและองค์กรภายนอก รวมทั้งหน่วยงานสนับสนุนจากภาครัฐ

วัตถุประสงค์ข้อ 4 เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างเศรษฐกิจและเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ผลการประเมินพบว่า กองทุนหมู่บ้านก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้อันส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสามารถแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากกองทุนทำให้มีเงินทุนหมุนเวียน มีการออม และเสริมสร้างความสามัคคี และคณะกรรมการกองทุนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน มีคุณธรรมในการอนุมัติเงินกู้และเสียสละเวลาเพื่อมาดำเนินงานกิจการกองทุน อย่างไรก็ตามประชาชนบางส่วนเห็นว่าการมีกองทุนเป็นการเพิ่มหนี้สินและกรรมการไม่มีความรอบคอบในการอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกบางราย

วัตถุประสงค์ข้อ 5 เกี่ยวข้องกับศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลการประเมินพบว่า กองทุนช่วยให้ประชาชนมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้สมาชิกมีอาชีพมั่นคง มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีการเก็บออมซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของชุมชน

5.1.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

สรุปปัจจัยด้านบวก

1. ชาวบ้านมีอาชีพที่มั่นคงและหลากหลาย
2. เงินกู้ที่ได้รับอนุมัติสามารถนำไปเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
3. ผู้กู้บางส่วนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินโครงการ
4. คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน แนะนำเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับกองทุน เช่น การจัดตั้งกองทุนและการคัดเลือกคณะกรรมการ เป็นต้น
5. คณะกรรมการกองทุนได้พัฒนาความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารชุมชน
6. มีระเบียบข้อบังคับกองทุน เป็นเครื่องมือในการบริหารงานกองทุน
7. การร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ช่วยให้คนในชุมชนมีการรวมตัวก่อให้เกิดความสามัคคีสามัคคี

8. โครงการของภาครัฐส่งเสริมด้านวิชาการและเงินทุน ส่งผลให้มีความรู้และมีทุนในการประกอบอาชีพ
9. นโยบายของกองทุนช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน
10. การประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้ชาวบ้านมีความรู้ ความเข้าใจกองทุนได้ดียิ่งขึ้น
11. ผู้นำมีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถ สามารถนำชุมชนไปสู่การพัฒนาที่เจริญ
12. ชุมชนมีความเข้มแข็ง ก่อให้เกิดความสามัคคีทำให้ตั้งกลุ่มองค์กรได้ และมีความซื่อสัตย์ต่อกันทำให้การดำเนินงานของกองทุนประสบผลสำเร็จ
13. บัณฑิตกองทุนเข้ามาร่วมส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชน และติดตามการดำเนินงาน ก่อให้เกิดการตื่นตัวของสมาชิกและกรรมการกองทุน
14. มีเอกสารขอขึ้นทะเบียนที่ถูกต้อง ส่งผลให้การจัดตั้งกองทุนสมบูรณ์ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด
15. มีการจัดทำบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ สามารถตรวจสอบการบริหารจัดการได้
16. มีการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกอย่างเหมาะสม
17. มีหลักเกณฑ์ในการอนุมัติเงินกู้ที่เหมาะสม
18. มีการจัดทำรายงานงบดุลและงบกำไรขาดทุน ทำให้รู้ถึงสถานะการเงินและการดำเนินงานของกองทุน
19. มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเหมาะสม
20. มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ช่วยให้สามารถแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้
21. ชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน ส่งผลให้การดำเนินงานกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปปัจจัยด้านลบ

1. ชาวบ้านไม่พัฒนาอาชีพของตน เนื่องจากขาดผู้เชี่ยวชาญที่จะให้คำแนะนำแนวทางในการพัฒนาอาชีพ
2. เยาวชนรุ่นใหม่ไม่ให้การยอมรับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสูญหายไป
3. คณะกรรมการขาดความรู้ประสบการณ์ และความชำนาญในการจัดทำระเบียบและเอกสารขอขึ้นทะเบียน ทำให้การจัดตั้งกองทุนล่าช้า
4. การคัดเลือกผู้กู้และการอนุมัติให้กับสมาชิกบางราย ไม่เหมาะสมกับอาชีพ

และความสามารถของสมาชิกที่จะนำไปดำเนินการ

5. ขาดการส่งเสริมการใช้เงินกู้
6. ขาดการส่งเสริมด้านการตลาด
7. ขาดการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้อย่างต่อเนื่อง
8. การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง
9. การใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกบางส่วนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์
10. สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินของตนเอง
11. กรรมการบางรายไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

อภิปรายผล

จากผลสรุปจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านบวกมีมากกว่าปัจจัยด้านลบดังนี้ อาจเนื่องมาจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทนั้นประสบผลสำเร็จ ในการทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีรายได้เพิ่มขึ้น คนภายในชุมชนมีศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้และทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น- ก่อนได้รับเงินกองทุนประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีหนี้สินและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

5.1.3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างชุมชน อำเภอ

คณะกรรมการระดับอำเภอมีการสร้างองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้โดยคณะกรรมการระดับอำเภอ และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน โดยการจัดประชุมเพื่อให้ประชาชนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนแม่บทชุมชน การบริหารจัดการกองทุน การประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มผู้ประกอบการเดียวกัน กลุ่มผู้มีความต้องการคล้ายคลึงกัน และกลุ่มผู้ประสบปัญหาเหมือนกัน และทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในการบริหารจัดการกองทุนของกรรมการกองทุน ประชาชนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาอาชีพของตน แก้ไขปัญหาและพึ่งพาตนเองได้

อภิปรายผล

การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างชุมชนและอำเภอ เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีและทำให้ประชาชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์อันส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชน ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5.1.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในด้านความเข้มแข็งของชุมชนพบว่าสมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ มีการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ในการประกอบอาชีพ ช่วยให้มีความมั่นใจยิ่งขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการจัดสรรผลกำไร เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและเป็นทุนสาธารณะประโยชน์แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความเข้มแข็งมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุน

- ควรมีกฎหมายรองรับปัญหาผู้กู้ที่ไม่ชำระเงินคืน
- จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทไม่เพียงพอกับหมู่บ้านที่มีประชากรมาก
- เนื่องจากผู้กู้ได้เงินกู้ในวงเงินที่จำกัดไม่เกิน 20,000 บาทต่อคน ทางรัฐบาลควรจัดสรรเงินกองทุนเพิ่มขึ้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

- คณะกรรมการควรตรวจสอบบัญชีเงินกู้กองทุนของสมาชิกที่กู้ยืม
- คณะกรรมการควรใช้บัญชีสรุปยอดเงินรายรับ – รายจ่ายที่มีรูปแบบเดียวกันทุกหมู่บ้าน
- รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดเวทีประชาคมแต่ละครั้ง
- ควรมีการจัดทำสมุดรายละเอียดยของสมาชิกซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ สถานภาพ สมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก-อาชีพรอง ทรัพย์สิน รายได้ บัญชีรายรับรายจ่ายเงินกองทุน ฯลฯ เพื่อเป็นการสะดวกในการค้นหาข้อมูลของสมาชิก และยังสะดวกในการตรวจสอบ
- รัฐบาลควรจัดสรรเงินเดือนแก่คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงาน

5.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

- รัฐบาลควรส่งเสริมด้านการตลาดของสมาชิกกองทุนฯ
- ควรมีการจัดวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญชี้แนะสมาชิกให้ความรู้ในด้านการประกอบอาชีพ

5.2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีบัณฑิตกองทุนเข้าไปในหมู่บ้าน (ชุมชนเมือง)

- บัณฑิตอาสาควรได้รับการอบรมระบบบัญชี
- บัณฑิตอาสาควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทุกเดือน เพื่อศึกษาถึงปัญหาของแต่ละหมู่บ้าน และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาให้แก่บัณฑิตอาสาประจำหมู่บ้านนั้น

บรรณานุกรม

กลุ่มงานประสานแผนอุตสาหกรรม. 2542. SMEs : พื้นฐานเศรษฐกิจไทย. เศรษฐกิจและสังคม. 36 : 57-64.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสนับสนุนคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทย. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุมชนสวนพริกไทย. นครราชสีมา.

โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อม. 2544. Small-Scale Industry Promotion Project (SSIPP). SBM : BP\exercise\swot.doc.

จำเนียร สุขหลายและคณะ. 2544. รวบรวมความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ เดชะพิพจน์. 2545. จุดเด่น จุดด้อย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. วารสารการศึกษา นอกโรงเรียน. 32-33

ประชุม รอดประเสริฐ. 2543. นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.

----- 2545. “เงินไม่สำคัญเท่ากับทุนทางสังคม”. ประชาชาติธุรกิจ. 17-19 มิถุนายน 2545, หน้า 2.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สำนักงาน. 2545. ชุมชนวิสาหกิจ. กรุงเทพมหานคร.

สุวิทย์ คุณกิตติ. “การศึกษา-ศาสนา-สาธารณสุข : แนะนำบัณฑิตกองทุนการศึกษาติดตามงานอย่างมีคุณภาพ”. ไทยรัฐ. 1 ธันวาคม 2544, หน้า 15.

ศัลยา ประชาชาติ. “โชน์ผลวิจัย กองทุนหมู่บ้าน 7 หมื่นล้านเติมทุนทางสังคมชักดาบจิกจ้อย-สก.

โศจีน 0.8%”. มติชนสุดสัปดาห์. 24-30 มิถุนายน 2545, หน้า 16.

อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ. 2545. ชดววิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา.

Stufflebeam, D.L., et al. (1971). **Educational Evaluation and Decision Making**. Itasca,

Illinois : Peacock.

